

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Geniusz kobiety - kilka słów o feminizmie Jana Pawła II

Author: Anastazja Sorkowicz

Citation style: Sorkowicz Anastazja. (2007). Geniusz kobiety - kilka słów o feminizmie Jana Pawła II. W: W. Korzeniowska, A. Murzyn, U. Szuścik (red.), "Rodzina - w świetle zagrożeń realizacji dotychczasowych funkcji : szkice monograficzne" (S. 18-26). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Anastazja Sorkowicz

Geniusz kobiety — kilka słów o feminizmie Jana Pawła II

Rodzina jest najstarszą „instytucją” życia społecznego, dlatego też oczywiste wydaje się przywiązywanie ogromnej wagi do funkcjonowania zarówno poszczególnych osób, jak i całych narodów. Naturalność i uniwersalność rodziny wynika z podziału rodzaju ludzkiego na dwie płci i biopsychicznej konieczności ich zespolenia dla utrzymania ciągłości biologicznej gatunku ludzkiego¹. Rodzina uznawana jest za jedyną grupę rozrodczą, która przyjmuje nowych członków nie przez nabór z zewnątrz, ale przez zrodzenie dzieci².

Wzajemne oddziaływanie rodziny i społeczeństwa widoczne jest szczególnie w procesie wychowania. Społeczeństwo, przez rozpowszechnione w nim wartości, wzory zachowań, system gospodarczy, w znacznym stopniu wpływa na kondycję i możliwości realizacji funkcji rodzinnych³. W rodzinie natomiast człowiek uczy się nie tylko wykonywania podstawowych czynności, ale również jest wprowadzany w problemy szerszej grupy osób i rozwija w sobie umiejętność działania na rzecz dobra wspólnego; jak podkreślał Ojciec Święty Jan Paweł II — rodzina jest pierwszą szkołą miłości społecznej⁴.

Problematyka rodziny stanowiła też jeden z ważniejszych tematów pontyfikatu Papieża Polaka. Charakteryzował go wielki szacunek dla ludzkiej miłości realizowanej w rodzinie przez bezinteresowny dar składany drugiej osobie.

¹ J. Turowski: *Rola rodziny w kształtowaniu kultury. Właściwości strukturalne rodziny i jej zagrożenia*. W: *Kultura dnia codziennego i świątecznego w rodzinie*. Red. L. Dyczewski, D. Wadowski. Lublin 1998, s. 11.

² F. Adamski: *Rodzina. Wymiar społeczno-kulturowy*. Kraków 2002, s. 13.

³ L. Dyczewski: *Rodzina polska i kierunki jej przemian*. Warszawa 1981, s. 10—11.

⁴ Jan Paweł II: *Homilia w czasie nabożeństwa maryjnego odprawionego na lotnisku w Muchowcu*. W: *Idem: Pielgrzymki do Ojczyzny 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997. Przemówienia, homilie*. Kraków 1997, s. 314.

W takiej rodzinie każdy traktowany jest jako osoba — jedyna i niepowtarzalna, każdy jest przyjmowany z radością, każdy ma szansę rozwijać się do pełni człowieczeństwa.

Ojciec Święty Jan Paweł II uczył: „Rodzina jest kolebką życia i miłości, gdzie człowiek *rodzi się i wzrasta*, jest podstawową komórką społeczeństwa”⁵. Podstawowe zadanie rodziny polega więc na kształtowaniu człowieka w wymiarze jednostkowym i społecznym⁶.

Za formowanie nowego człowieka odpowiedzialni są przede wszystkim rodzice, którzy mają największe prawo, a zarazem obowiązek wychowania swoich dzieci. Jan Paweł II zwracał uwagę na konieczność zaangażowania się w proces wychowania obojga rodziców oraz na decydujące znaczenie, jakie dla tego procesu stanowi wzajemna więź pomiędzy nimi⁷. Zdaniem Papieża Polaka, jakość tej więzi wpływa głęboko na psychikę dziecka i kształtuje relacje, które nawiąże ono z innymi ludźmi⁸. Pisał: „[...] dzieci mają prawo mieć ojca i matkę, którzy się kochają, rozumieją i wzajemnie wspomagają”⁹. Zatem odpowiednie wychowanie dzieci wymaga dwurodzicielstwa, rozumianego jako pełne zaangażowanie matki i ojca w sprawy dotyczące rodziny.

Ojciec Święty Jan Paweł II podkreślał równą godność kobiety i mężczyzny oraz ich wzajemną komplementarność¹⁰. Ta oczywista wręcz, równa pozycja kobiety i mężczyzny nie oznacza jednak identyczności. Zdaniem Papieża, „[...] taka tożsamość zubożyłaby jedynie kobiety i całe społeczeństwo, zniekształcając lub niszcząc niepowtarzalne bogactwo i wewnętrzną wartość kobiecości”¹¹. Jan Paweł II przypominał, że każda płeć wnosi w życie rodzinne i społeczne swoje wartości, a dziecko potrzebuje zarówno pierwiastka męskie-

⁵ Posynodalna adhortacja apostolska „*Christifideles laici*” Ojca Świętego Jana Pawła II o powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie dwadzieścia lat po Soborze Watykańskim II. Wrocław 1999, s. 111.

⁶ „Karta Praw Rodziny” przedłożona przez Stolicę Apostolską wszystkim ludziom, instytucjom i władzom zainteresowanym misją rodziny w świecie współczesnym. „L'Osservatore Romano” 1983, nr 10 [edycja polska]; por.: L. Dyczeński: Rodzina „Karty Praw Rodziny” w kontekście społeczeństwa polskiego. W: Rodzina w zmieniającym się społeczeństwie. Red. P. Kryczka. Lublin 1997, s. 139.

⁷ Adhortacja apostolska „*Familiaris consortio*” Ojca Świętego Jana Pawła II do biskupów, kapłanów i wiernych całego Kościoła katolickiego o zadaniach rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym. Wrocław 2000, s. 69–70; por.: E. i C. Ryszka: Dom na skale. Jan Paweł II do polskich rodzin w czerwcu 1999 roku. Warszawa—Bytom 1999, s. 167.

⁸ Kobieta wychowawczynią do życia w pokoju. Ośrodek Papieża Jana Pawła II na XXVIII Światowy Dzień Pokoju 1 stycznia 1995 roku. „L'Osservatore Romano” 1995, nr 1, s. 9.

⁹ Pytania do Papieża. Wybór i układ J. Kiliańczyk-Zięba, postowie W. Bonowicz. Kraków 2004, s. 114.

¹⁰ List Ojca Świętego Jana Pawła II do kobiet. [Poznań] 1995, s. 11.

¹¹ Przesłanie Jana Pawła II do sekretarza generalnego IV Światowej Konferencji ONZ poświęconej kobiecie. „L'Osservatore Romano” 1995, nr 8–9, s. 17.

go, jak i żeńskiego. Jednak, zdaniem Jana Pawła II, „wkład macierzyński jest decydujący dla budowania podstaw nowej osobowości ludzkiej”¹².

Pisał Papież Polak: „[...] ludzkie rodzicielstwo jest wspólne mężczyźnie i kobiecie. Jeżeli zaś kobieta, wiedzona miłością do swego męża, powie: *urodziłam dla ciebie dziecko*, słowa te znaczą zarazem: *to jest nasze dziecko*. Choć więc oboje razem są rodzicami swojego dziecka, to *macierzyństwo kobiety stanowi szczególną »część« tego wspólnego rodzicielstwa*, jego pełniej angażujący wymiar. [...] Kobieta też bezpośrednio *płaci* za to wspólne rodzicielstwo, które o wiele dosłowniej pochłania energię jej ciała i duszy. Trzeba więc, aby mężczyzna był w pełni świadom, że w tym wspólnym ich rodzicielstwie *zaciąga on szczególny dług wobec kobiety*”¹³. W *Liście do Rodzin* Jan Paweł II podkreślił konieczność odczuwania przez mężczyznę bycia obdarowanym macierzyństwem kobiety, swej żony¹⁴.

Jan Paweł II podkreślał naturalną dyspozycję do macierzyństwa, charakteryzującą każdą kobietę¹⁵. Pisał: „[...] kobieta ma szczególną zdolność patrzenia na drugiego człowieka w jego wymiarze konkretnym, z niezwykłą intuicją dostrzega jego dążenia i potrzeby, potrafi głęboko wczuć się w jego problemy. Także wartości uniwersalne, które powinny stanowić treść każdego zdrowego wychowania, ukazywane przez pryzmat kobiecej wrażliwości zyskują pewne szczególne zabarwienie”¹⁶. Kobieta „być może bardziej jeszcze widzi człowieka, ponieważ widzi go sercem. Widzi go niezależnie od różnych układów ideologicznych czy politycznych”¹⁷. Kobieta widzi zatem całą osobę, dla niej każde życie ludzkie stanowi niepowtarzalną wartość.

Mężczyzna dzięki kontaktowi z kobietą uczy się od niej tego szczególnego sposobu patrzenia na człowieka, tej szczególnej wrażliwości na konkretną osobę, łagodności i cierpliwości. Od kobiety uczy się również bycia ojcem dla swoich dzieci.

Ta szczególna wrażliwość kobiet na to, co istotowo ludzkie, na człowieka w każdej sytuacji, została przez Jana Pawła II określona mianem geniuszu kobiety¹⁸. Pojęcie to bywa łączone z tzw. nowym feminizmem, którego zwolennikiem i propagatorem był Ojciec Święty Jan Paweł II. Nowy feminizm przeciwstawia się pierwszemu przez wyraźne podkreślanie różnic między obiema

¹² List apostolski „*Mulieris dignitatem*” Ojca Świętego Jana Pawła II z okazji Roku Maryjnego o godności i powołaniu kobiety. Poznań 1996, s. 70.

¹³ Ibidem, s. 68—69.

¹⁴ List do Rodzin Ojca Świętego Jana Pawła II. Wrocław 1998, s. 58.

¹⁵ Jan Paweł II zwracał uwagę nie tylko na macierzyństwo fizyczne, ale również na macierzyństwo duchowe będące udziałem kobiet żyjących poza rodziną — List apostolski „*Mulieris dignitatem*”..., s. 64—65.

¹⁶ *Misja kobiety w dziedzinie wychowania. Modlitwa niedzielna z Papieżem 30 lipca 1995*. „L'Osservatore Romano” 1995, nr 10, s. 53.

¹⁷ List Ojca Świętego Jana Pawła II do kobiet..., s. 18.

¹⁸ List apostolski „*Mulieris dignitatem*”..., s. 111.

płciami i dąży do nowego ułożenia relacji pomiędzy nimi. Rozpoznaje i wyraża geniusz kobiety we wszystkich przejawach życia społecznego, działając na rzecz przezwycięzania wszelkich form dyskryminacji, przemocy i wyzysku¹⁹.

Ojciec Święty Jan Paweł II, jako krzewiciel nowego feminizmu, doceniał wagę i ciężar pracy kobiet na rzecz rodziny, a przez to na rzecz całego społeczeństwa oraz domagał się szacunku dla tej pracy. Zdaniem Jana Pawła II, prawdziwy awans kobiety domaga się, by „wyraźnie była uznana wartość jej zadania macierzyńskiego i rodzinnego w odniesieniu do wszystkich innych zadań publicznych i wszystkich innych zawodów”²⁰. Papież Polak uważał, że trud kobiety związany z wydaniem na świat dziecka, z jego pielęgnowaniem, karmieniem, wychowaniem, zwłaszcza w pierwszych latach jego życia, jest tak wielki, że nie może mu dorównać żadna praca zawodowa²¹. Zatem kobieta — żona i matka, nie powinna być zmuszana względami finansowymi do podejmowania pracy zawodowej — ma to być jej osobisty wybór. Na razie jednak — jak wykazują badania — decydujący wpływ na podjęcie pracy przez kobiety mają względy ekonomiczne²².

Należy w pełni doceniać to wszystko, co kobieta robi w domu — ta wielka praca nie może być społecznie deprecjonowana, musi być stale dowartościowywana²³. Jednak łatwo zauważyć, że oddanie się sprawom rodziny i wychowaniu dzieci bywa uważane za rezygnację z rozwoju własnej osobowości, za zacofanie²⁴.

¹⁹ Encyklika „*Evangelium vitae*” Ojca Świętego Jana Pawła II do biskupów, do kapłanów i diakonów, do zakonników i zakonnic, do katolików świeckich oraz do wszystkich ludzi dobrej woli o wartości i nienaruszalności życia ludzkiego. Katowice 1995, s. 182—183.

²⁰ Adhortacja apostolska „*Familiaris consortio*”..., s. 42.

²¹ List do Rodzin Ojca Świętego Jana Pawła II. Wrocław 1994, s. 68.

²² A. Wachowiak: Sytuacja kobiet zamężnych w kontekście pracy zawodowej — w okresie polskiej transformacji i adaptacji. W: *Współczesne rodziny polskie — ich stan i kierunek przemian*. Red. Z. Tyśka. Poznań 2001, s. 167.

²³ Przemówienie do włókienniczek Łódzkich Zakładów Przemysłu Bawełnianego „Uniontex”. W: Jan Paweł II: *Pielgrzymki do Ojczyzny*..., s. 523.

²⁴ Ibidem. Do sekretarza generalnego IV Światowej Konferencji ONZ poświęconej kobiecie Jan Paweł II zwrócił się tymi słowami: „[...] należy zwalczać błędny pogląd, że macierzyństwo zniewala kobiety, że ich oddanie rodzinie, a zwłaszcza dzieciom, nie pozwala im zrealizować osobistych aspiracji, zaś kobietom jako kategorii uniemożliwia aktywny udział w życiu społecznym. Nie tylko dzieci, ale także kobiety i samo społeczeństwo cierpi na tym, gdy wpaja się kobiecie poczucie winy z tego powodu, że pragnie pozostać w domu, aby wychowywać dzieci i opiekować się nimi. Należy raczej doceniać, pochwalać i popierać na wszelkie sposoby obecność matki w rodzinie, tak bardzo istotną dla trwałości i wzrostu tej podstawowej komórki społecznej. Z tego samego powodu społeczeństwo powinno przypominać mężom i ojcom o ich obowiązkach” — List [Przesłanie] *IT IS WITH GENUINE PLEASURE* Ojca Świętego Jana Pawła II do Sekretarza Generalnego IV Światowej Konferencji ONZ poświęconej kobiecie, 3. W: *Nauczanie Ojca Świętego Jana Pawła II. Komputerowy zbiór dokumentów papieskich*. [CD-ROM]. Kraków 1999.

Jan Paweł II nie potępiał pracy zawodowej kobiet. Domagał się zniesienia wszelkich form dyskryminacji kobiety w środowisku pracy, kultury, polityki, a zarazem poszanowania dla swoistego charakteru kobiecości. Zwracał uwagę na konieczność zachowania odpowiednich proporcji — żeby praca zawodowa kobiety nie utrudniała realizacji roli żony, matki i wychowawczyni²⁵. Temu celowi mogłoby służyć np. zatrudnianie kobiet w niepełnym wymiarze godzin, możliwość korzystania z urlopów wychowawczych, swoboda w doborze godzin pracy, zapewnienie płacy rodzinnej itp. Zdaniem Papieża Polaka, kobiety powinny mieć możliwość podjęcia takiego zatrudnienia, do jakiego są zdolne. Prawdziwy awans społeczny kobiet wymaga takiej struktury pracy, aby kobieta nie musiała zań „płacić” rezygnacją ze swojej specyficznej odrębności ze szkodą dla rodziny, w której jako matka odgrywa rolę niezastąpioną²⁶.

Papież zwracał też uwagę na niebezpieczeństwo przeciążenia kobiety wynikające z braku pomocy ze strony męża — ojca. Sprzeciwiał się rozpowszechnionemu sposobowi myślenia, który uwalnia mężczyznę od zobowiązań wobec rodziny. Sposób ten nazwał kulturą ucisku, pozwalającą mężczyźnie traktować kobietę jako przedmiot służący wyłącznie jego przyjemnościom albo prokreacji. Zdaniem Jana Pawła II, przeciwko takim zjawiskom należy podejmować działania zmierzające do autentycznej emancypacji kobiet²⁷.

W celu uniknięcia tej „trwałej niesprawiedliwości” należy dążyć do coraz pełniejszego włączenia się mężczyzny w wykonywanie zadań domowych²⁸. Sprzyjać temu może proces zanikania podziału zadań domowych na typowo męskie i kobiece oraz rozwijanie wzajemnej pomocy i zastępowalności w pełnieniu tych zadań²⁹. Jest to zjawisko bardzo pozytywne, w znaczny sposób przyczyniające się do harmonijnego łączenia kobiecych zadań: rodzinnych, zawodowych i społecznych. W ten sposób unika się dylematu, z którym spotyka się większość kobiet pracujących: jak harmonijnie pogodzić obowiązki zawodowe z obowiązkami domowymi. Odrzucenie kultury ucisku wymaga jednak przeobrażenia stylu życia wielu rodzin. Trudno też oczekiwać, że szybko nastąpią zmiany zwyczajów utrwalonych wielowiekową tradycją³⁰. Należy przy tym pamiętać, że zmiany w rolach rodzinnych z zasady dokonują się wolniej niż w innych rolach społecznych³¹.

²⁵ *Pytania do Papieża...*, s. 142.

²⁶ Encyklika „*Laborem exercens*” Ojca Świętego Jana Pawła II o pracy ludzkiej (z okazji 90. rocznicy Encykliki „*Rerum novarum*”), w której zwraca się do czcigodnych braci w biskupstwie, do kapłanów, do rodzin zakonnych, do drogich synów i córek Kościoła oraz do wszystkich ludzi dobrej woli. W: *Nauczanie Ojca Świętego Jana Pawła II...*

²⁷ *Pytania do Papieża...*, s. 140.

²⁸ Por.: L. Dyczewski: *Rodzina — społeczeństwo — państwo*. Lublin 1994, s. 86—87.

²⁹ *Ibidem*, s. 89.

³⁰ K. Wiśniewska-Roszkowska: *Feminizm zreformowany*. Wrocław 1993, s. 115.

³¹ A. Kotlarska-Michalska: *Przemiany rodzinnych ról kobiecych w okresie transformacji ustrojowej*. W: *Współczesne rodziny polskie...*, s. 94.

Ojciec Święty Jan Paweł II odpowiadał na zarzuty zbytniego podkreślania roli kobiety w rodzinie kosztem jej obecności w różnych dziedzinach życia społecznego. Zwracał uwagę na konieczność ochrony praw kobiet do czynnego ich udziału we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Można nawet powiedzieć, że był zwolennikiem zaangażowania kobiet w życie społeczne ze względu na ich szczególne predyspozycje do tworzenia klimatu ciepła i serdeczności. Pisał, że „[...] wszystkie problemy współczesnego świata [...] domagają się obecności i zaangażowania kobiet, a konkretnie tego, co stanowi ich typowy i niezastąpiony wkład”³².

Jednak, zdaniem Jana Pawła II, całe to zaangażowanie kobiet w życie publiczne nie powinno podważać ich niezastąpionej roli w łonie rodziny³³. „Kobieta bowiem [...] jest nade wszystko sercem wspólnoty rodzinnej. Ona daje życie — i ona też pierwsza wychowuje. Oczywiście wspomagana przez męża i dzieląc z nim systematycznie cały zakres powinności rodzicielskich i wychowawczych. Jednakże — wiadomo, że organizm ludzki przestaje żyć, gdy zabraknie pracy serca. Analogia jest dość przejrzysta. Nie może zabraknąć w rodzinie tej, która jest sercem rodziny”³⁴.

Nauczanie Ojca Świętego Jana Pawła II dotyczące roli kobiety w rodzinie i społeczeństwie wydaje się szczególnie aktualne współcześnie. Deprecjonowanie ról rodzinnych widoczne jest bowiem w świadomości społecznej, kiedy podkreśla się ogłupiający charakter pracy domowej³⁵. Również w miejscach pracy nie zwraca się uwagi na sytuację rodzinną pracownicy i żąda się od niej pełnej dyspozycyjności. Nadal, pomimo zmian ustrojowych, pokutuje przekonanie, że wartość człowieka tkwi w jego pracy. Potwierdzają to postulaty środowisk skrajnie feministycznych, według których „[...] tradycyjne role krzywdzą kobietę i są sprzeczne z ideą pełnego i równoprawnego partnerstwa w społeczeństwie. Równość tę zapewnia natomiast praca zawodowa kobiet, jej praca poza domem i uczestnictwo w życiu publicznym — politycznym i gospodarczym”³⁶.

Przedstawiciele skrajnego feminizmu proponują wprowadzenie parytetów płciowych niemal w każdej sferze życia. Powszechnie znane są działania kolejnych ministrów do spraw równego statusu kobiet i mężczyzn, dążące m.in. do zniesienia konieczności starania się o stanowiska za pomocą udokumentowane-

³² *Posynodalna adhortacja apostolska „Christifideles laici”*..., s. 147.

³³ *Kobieta wychowawczynią*..., s. 9.

³⁴ *Przemówienie do włókniarek*..., s. 522.

³⁵ T. Kukołowicz: *Problem rodzinnych i zawodowych ról kobiety*. W: *Miłość — małżeństwo — rodzina*. Red. F. Adamski. Kraków 1978, s. 258.

³⁶ Postulaty wyrażane przez „Platformę Działania” — główny dokument IV Światowej Konferencji w Sprawach Kobiet, która odbyła się w dniach 1—15.09.1995 roku w Pekinie. Zob.: A. Grześkowiak: *Rodzina i kobieta w świetle IV Światowej Konferencji w Sprawach Kobiet w Pekinie*. W: *Evangelia życia. Materiały z sesji naukowej na temat encykliki „Evangelium vitae”*. Red. E. Burzyk. Bielsko-Biała 1996, s. 89.

go wykształcenia, umiejętności i doświadczenia zawodowego. Zamiast tego proponuje się zagwarantowanie kobietom połowy miejsc w każdej publicznej instytucji. Skrajne feministki żądają bowiem przewyciężenia stereotypów związanych z płcią³⁷.

Można zatem powiedzieć, że zwolennicy starego feminizmu dążą do zrównania kobiet i mężczyzn z pominięciem naturalnych różnic pomiędzy płciami. Nowy feminizm, którego zwolennikiem był Ojciec Święty Jan Paweł II, podkreślając równą godność kobiety i mężczyzny, wręcz akcentuje różnice pomiędzy nimi i podkreśla wynikającą z tych różnic możliwość uzupełniania się płci zarówno w zadaniach rodzinnych, jak i społecznych. Stary feminizm postuluje walkę płci przez podkreślanie „praw” poszczególnych jednostek (głównie kobiet), a nowy — współpracę na rzecz dobra wspólnego.

Nauczanie Jana Pawła II prowokuje do namysłu nad wizją nie tylko rodziny, ale i społeczeństwa XXI wieku. Wydaje się, jakoby Papież Polak proponował ponowne odnalezienie miejsca kobiety również w rodzinie, nie tylko w życiu publicznym. Zwracał uwagę na to, że kobieta nie musi (podobnie zresztą jak mężczyzna) udowadniać swojej wartości i równej godności. Jest ona bowiem faktem wynikającym ze wspólnego kobiecie i mężczyźnie człowieczeństwa. Kobiety nie muszą naśladować mężczyzn, żeby poczuć się pełnoprawnymi członkami społeczeństwa, nie muszą rezygnować ze swojej kobiecości. Nie powinny być także zmuszane do świetnego funkcjonowania na każdym polu: w życiu zawodowym superpracownice, w życiu rodzinnym doskonale żony i matki radzące sobie ze wszystkim samodzielnie i absolutnie niepotrzebujące wsparcia ze strony innych ludzi. Nie muszą niczego dowodzić.

W *Liście do Kobiet* Jan Paweł II napisał: „[...] kobieta jest szczególną wartością jako osoba ludzka, równocześnie zaś ta konkretna osoba ludzka, która jest kobietą, stanowi szczególną wartość osobową ze względu na swoją kobiecość”³⁸. Dzięki swojej wrażliwości na człowieka — każdego: małego, dużego, sprawnego i słabego — kobiety pomagają mężczyznom odnaleźć odpowiednią hierarchię wartości, według której każdy człowiek jest ważniejszy od najdroższej nawet rzeczy.

Jan Paweł II nie należał do grona zwolenników zamykania kobiet w ciasnym kręgu rodziny, ale dążył do gruntownego równouprawnienia. Jego zdaniem, współczesne społeczeństwa powinny nie tylko potwierdzić, ale również umocnić rolę kobiety w rodzinie. Równocześnie powinny stworzyć kobiecie takie warunki, by mogła wykorzystywać swoje talenty i cieszyć się pełnią swoich praw³⁹.

³⁷ Zob. m.in.: „13 kroków ku równości” minister Magdaleny Środy. Dostępne w Internecie: www.oska.org.pl [data dostępu 12.10.2007].

³⁸ List apostolski „*Mulieris dignitatem*”..., s. 107.

³⁹ List [Przestanie] *IT IS WITH GENUINE PLEASURE...*

Może warto w tym miejscu przypomnieć, że Ojciec Święty Jan Paweł II był jedynym ojcem soborowym, który zauważał obecność kobiet i zwracał się do uczestników obrad: „Czcigodni Ojcowie, Bracia i Siostry”⁴⁰.

Podsumowując, można stwierdzić, że feminizm w ujęciu Jana Pawła II musi być oparty na świadomości rzeczywiście istniejących różnic pomiędzy płciami oraz konieczności wzajemnej pomocy z wykorzystaniem własnych, niepowtarzalnych możliwości.

Różnice pomiędzy płciami nie muszą determinować walki, rywalizacji na każdym polu, jak również nie muszą być sztucznie zacierane. Otwarte pozostaje pytanie, czy nowy wiek będzie czasem uczenia się przyjacielskiego współdziałania kobiet i mężczyzn na rzecz dobra wspólnego, z poszanowaniem zasad prawdziwego partnerstwa, nie tylko w rodzinie, ale również w życiu zawodowym i społecznym?

⁴⁰ P. Zuchniewicz: *Nasz Papież. Historia życia Karola Wojtyły*. Warszawa 2002, s. 66.

Anastazja Sorkowicz

Genius of woman — a few words on John Paul the IInd's feminism

S u m m a r y

John Paul the IInd has always pointed at the key role of woman as the wife and mother in the family. He appreciated *genius of woman* and her particular sensitivity to the other person. He called for *the new feminism* in order to combine her roles in the family and at work harmoniously. He wanted to raise the status of female profession for the family, enabling her to participate in the social life. Moreover, he highlighted the equal dignity and the complementary character of both woman and man, which is expressed in the possibility of their co-operation for the mutual community of interests.

Anastazja Sorkowicz

Die Schöpferkraft einer Frau — ein paar Worte über den Feminismus von Johannes Paul II.

Z u s a m m e n f a s s u n g

Johannes Paul II. betonte schon immer, die wichtigste Rolle einer Frau, die der Ehefrau und der Mutter sei. Er wusste die Genie der Frau und deren besondere Empfänglichkeit für andere Menschen richtig zu schätzen. Dabei forderte er einen neuen Feminismus, der die Rolle der Frau zu Hause und an der Arbeitsstelle gleichermaßen berücksichtigen würde. Johannes Paul II. wollte,

dass die Bedeutung der Frauenberufe für eine Familie hervorgehoben werden sollte und die Frauen sollten die Möglichkeit haben, sich am Gemeinschaftsleben zu beteiligen. Vielmehr betonte er, Frauen und Männer seien genauso würdevoll, ihre Aufgaben sollten sich ergänzen und sie sollten für gemeinsames Wohl zusammenarbeiten.